

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Traducerea și permisiunea de republicare au fost oferite sub autoritatea Direcției Generale Agent Guvernamental, Ministerul Justiției al Republicii Moldova (justice.gov.md). Permisuniunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

The present text and the authorisation to republish were granted under the authority of the Governmental Agent's General Department from the Ministry of Justice of the Republic of Moldova (justice.gov.md). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Direction générale de l'Agent gouvernemental du Ministère de la Justice de la République de Moldova (justice.gov.md). L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SECȚIA A PATRA

CAUZA STEPULEAC c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 8207/06)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

6 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

06/02/2008

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Stepuleac c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

DI J. CASADEVALL, *Președinte*,

DI G. BONELLO,

DI K. TRAJA,

DI S. PAVLOVSKI,

DI L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

DL J. ŠIKUTA, *judcători*,

și dna F. ARACI, *Grefier adjunct al Secției*,

Deliberând la 9 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 8207/06) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Gheorghe Stepuleac („reclamantul”), la 1 martie 2006.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl A. Tănase, un avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în special, că el a fost deținut în condiții inumane și degradante și lipsit de asistență medicală, că a fost deținut ilegal și că instanțele judecătorești nu au adus motive relevante și suficiente pentru arestarea sa și că el nu a avut acces la materialele relevante din dosarul său penal pentru a contesta, în mod efectiv, arestarea sa preventivă.

4. Cererea a fost repartizată Secției a Patra a Curții (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții). La 23 mai 2006, o Cameră din cadrul acelei Secții a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia. În conformitate cu articolul 41 al Regulamentului Curții, Camera a decis să examineze cauza cu prioritate.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1964 și locuiește în Chișinău. El este directorul companiei „Tantal” SRL, care prestează servicii de securitate.

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

1. Prima reținere a reclamantului

7. La 12 iulie 2005, compania reclamantului a fost informată de un client (o companie furnizoare de petrol) despre un prejudiciu cauzat ultimului de către unul din angajații reclamantului, care a furat combustibil și a defectat o pompă. La 20 iulie 2005, reclamantul i-a răspuns, dezvăluind rezultatele unei anchete interne, care a stabilit că G.N., unul din angajații reclamantului, care era responsabil de paza stațiilor petroliere în cauză, a recunoscut că a săvârșit acțiunile de mai sus, însă a refuzat să plătească prejudicii. Reclamantul a propus transmiterea informației relevante la secția locală de poliție și clientului.

8. La 25 noiembrie 2005, G.N. a depus o plângere la Direcția Generală de Combateră a Crimei Organizate („DGCCO”), o subdiviziune a Ministerului Afacerilor Interne, cu privire la amenințări la adresa sa și a familiei sale, din partea „persoanelor din oficiul companiei Tantal” care, de la 5 iulie 2005, l-au amenințat cu violența pentru a obține bani de la el. Când a refuzat, el a fost constrâns să semneze o recipisă, care demonstrează că el a împrumutat bani de la T.G., un alt angajat al companiei reclamantului. *In fine*, G.N. s-a plâns că el a fost deținut ilegal între 7 și 11 iulie 2005 în unul din izolatoarele de detenție. Plângerea a fost înregistrată de ofițerul de urmărire penală O. de la DGCCO.

9. La 26 noiembrie 2005, angajatul M. de la Procuratura Generală a dispus pornirea urmăririi penale cu privire la acuzațiile aduse de G.N. și crearea în acel scop a unei echipe din douăzeci de ofițeri de urmărire penală de la două direcții ale Ministerului Afacerilor Interne. Ordonanța îi descria pe reclamant și pe T.G. ca presupuși infractori.

10. La 29 noiembrie 2005, reclamantul a fost reținut. Motivele aduse pentru reținere au fost că „victima a indicat în mod direct că anume reclamantul a săvârșit infracțiunea; există motive de a crede că bănuitul ar putea exercita presiuni asupra victimei și a martorilor”. De la acea dată și până la 9 martie 2006, reclamantul a fost deținut în izolatorul de detenție provizorie al DGCCO, cu excepția câtorva zile când el a fost eliberat pe cauțiune (a se vedea paragraful 11 de mai jos).

11. Procurorul a solicitat instanței de judecată arestarea preventivă a reclamantului, acuzându-l pe acesta că l-a deținut ilegal și l-a șantajat pe G.N. cu scopul de a obține de la el 1,000 dolari SUA (USD). La 2 decembrie 2005,

Judecătoria Buiucani a respins acel demers. Instanța de judecată a constatat că procurorul nu a prezentat probe suficiente pentru a dovedi existența temeiurilor pentru arestarea reclamantului. În continuare, ea a constatat că detenția lui G.N. în iulie 2005 a fost autorizată de adjunctul procurorului mun. Chișinău și că, prin urmare, nu putea fi considerată detenție ilegală; nu a fost prezentată nicio probă pentru a dovedi pericolul exercitării de către reclamant a presiunii asupra victimei sau a martorilor; și că reclamantul avea domiciliu permanent, un loc de muncă și avea la întreținere un copil. Totuși, instanța de judecată a dispus arestul reclamantului la domiciliu pentru zece zile.

12. La 7 decembrie 2005, Curtea de Apel Chișinău a casat acea încheiere, constatând că instanța de judecată a aplicat greșit legea, care nu permitea aplicarea altei măsuri preventive decât arestarea preventivă față de persoanele acuzate de infracțiuni deosebit de grave. Totuși, instanța de judecată a acceptat cererea reclamantului de eliberare pe cautiune, care a fost stabilită la suma de 50,000 lei moldovenești (MDL) (3,300 euro (EUR) la acea dată). El a plătit acea sumă și a fost eliberat.

13. Între timp, la 6 decembrie 2005, la cererea unei subdiviziuni a Ministerului Afacerilor Interne, licența companiei reclamantului a fost retrasă. Motivele aduse au fost nerespectarea de către companie a normelor cu privire la purtarea uniformelor de anumite culori și participarea reclamantului în activități criminale.

2. A doua reținere a reclamantului

14. La 12 decembrie 2005, reclamantul a menționat în mass-media că urmărirea penală și reținerea sa au fost rezultatul eforturilor Ministerului Afacerilor Interne de a monopoliza piața serviciilor de securitate prin distrugerea concurenților, inclusiv a companiei sale.

15. La 15 decembrie 2005, M. a dispus pornirea altei urmăriri penale împotriva reclamantului și a altor două persoane și crearea unui grup de lucru format din 24 de ofițeri de urmărire penală de la două direcții ale Ministerului Afacerilor Interne. Motivul adus a fost o plângere a lui H.A. și a altei persoane că, între decembrie 2004 și septembrie 2005, ei au fost șantajați de reclamant și de alte trei persoane. Plângerea a fost înregistrată de către ofițerul de urmărire penală O. de la DGCCO. La aceeași dată, reclamantul a fost reținut, motivele aduse în procesul-verbal de reținere fiind că victima a indicat în mod direct că anume reclamantul a săvârșit infracțiunea.

16. La 18 decembrie 2005, procurorul a solicitat instanței de judecată arestarea preventivă a reclamantului. În aceeași zi, Judecătoria Centru a acceptat acel demers și a dispus arestarea reclamantului pentru zece zile. Motivele aduse de instanța de judecată au fost că:

„infracțiunea de care [reclamantul] este acuzat este gravă pentru care legea prevede pedeapsă privativă de libertate mai mare de doi ani; la această etapă inițială a procesului penal, acuzatul ar putea împiedica stabilirea adevărului, exercita presiune asupra martorilor și a victimei și ar putea distruge probele”.

17. Reclamantul a depus recurs, susținând nevinovăția sa și insuficiența motivelor pentru alegerea arestului ca măsură preventivă. La 22 decembrie 2005, Curtea de Apel Chișinău a menținut încheierea instanței judecătorești inferioare, aducând motive similare.

18. La demersul procurorului, la 23 decembrie 2005, Judecătoria Buiucani a dispus prelungirea arestării preventive a reclamantului cu douăzeci și cinci de zile. Instanța de judecată a citat prevederile relevante ale legislației naționale și a constatat că:

„[reclamantul] este acuzat de o infracțiune deosebit de gravă, probele prezentate instanței de judecată au fost obținute pe cale legală, acuzatul ar putea exercita presiune asupra martorilor și a victimei, există necesitatea de a verifica declarațiile co-acuzatului și există pericolul fabricării probelor și a înțelegerii între acuzați. De asemenea, [reclamantul] bazându-se pe dreptul său de a păstra tăcerea nu a dat nicio declarație organului de urmărire penală, ceea ce-i va permite să fabrice probe de dezvinovățire, dacă el nu va fi arestat”.

La 30 decembrie 2005, Curtea de Apel Chișinău a menținut acea încheiere, aducând, în esență, aceleași motive ca și anterior.

19. La 6 ianuarie 2006, reclamantul a depus o cerere *habeas corpus* în care a pretins că instanțelor de judecată nu le-au fost prezentate probe care să susțină pretensele riscuri în cazul eliberării sale. De asemenea, el a atras atenția instanței de judecată asupra numărului mare de ofițeri de urmărire penală desemnați în cauza sa, ceea ce ar fi trebuit să le permită acestora să întreprindă toate măsurile de urmărire penală necesare. Prin urmare, detenția sa continuă nu era justificată de necesitățile urmăririi penale.

20. La 11 ianuarie 2006, Judecătoria Buiucani a respins acea cerere, constatând că:

„motivele în baza cărora s-a dispus arestarea preventivă rămân valabile. De asemenea, instanța de judecată consideră că ... investigarea cauzei [reclamantului] de către un grup de ofițeri de urmărire penală nu constituie un temei prevăzut de lege pentru schimbarea măsurii preventive”.

La 18 ianuarie 2006, Curtea de Apel Chișinău a menținut acea încheiere, aducând, în esență, aceleași motive ca și anterior.

21. La aceeași dată, Judecătoria Buiucani a prelungit arestarea preventivă a reclamantului cu încă 15 zile. La 25 ianuarie 2006, Curtea de Apel Chișinău a menținut acea încheiere. Ambele instanțe de judecată au adus, în esență, aceleași motive ca și anterior.

22. De asemenea, la 25 ianuarie 2006, soția reclamantului a solicitat permisiunea de a-i aduce zilnic acestuia mâncare și ziare. Printr-o scrisoare din 30 ianuarie 2006, administrația izolatorului de detenție provizorie a informat-o că, potrivit unor regulamente ale Ministerului Afacerilor Interne, reclamantului i s-a permis să primească, cu autorizația ofițerului de urmărire penală, câte un colet pe săptămână.

23. La 1 februarie 2006, Judecătoria Buiucani a dispus prelungirea arestării reclamantului cu douăzeci de zile, aducând, în esență, aceleași

motive ca și anterior. În recursul său, reclamantul s-a bazat *inter alia* pe prevederile Convenției și pe hotărârea Curții în cauza *Șarban v. Moldova* (nr. 3456/05, 4 octombrie 2005) și a prezentat o copie a acestei hotărâri. La 6 februarie 2006, Curtea de Apel Chișinău a menținut acea încheiere, aducând, în esență, aceleași motive ca și anterior.

24. La 17 februarie 2006, Judecătoria Buiucani a prelungit arestarea reclamantului cu încă zece zile. În recursul său, reclamantul a invocat articolul 5 al Convenției. La 22 februarie 2006, Curtea de Apel Chișinău a menținut acea încheiere. Ambele instanțe de judecată au adus, în esență, aceleași motive ca și anterior pentru prelungirea arestării reclamantului.

25. Prima ședință preliminară a instanței care judeca cauza a fost stabilită pentru 27 martie 2006, însă a fost amânată din cauza lipsei procurorului, care nu a informat instanța de judecată despre neparticiparea sa și nici despre motivele neparticipării. În aceeași ședință, reclamantul a depus o cerere *habeas corpus*, susținând că nu exista necesitatea deținerii sale continue și că condițiile de detenție din izolatorul anchetei preliminare al Ministerului Justiției erau inumane și degradante. Instanța de judecată a refuzat să examineze cererea din cauza lipsei procurorului de la ședință. La 3 aprilie 2006, Judecătoria Buiucani a respins cererea *habeas corpus* depusă de reclamant.

26. Într-o altă cerere *habeas corpus* din 22 mai 2006, avocatul reclamantului s-a bazat *inter alia* pe declarațiile date în instanța de judecată de H.A. și de o altă persoană la 14 și 16 aprilie 2006, plângerile cărora au servit anterior drept bază pentru pornirea celei de-a doua urmăririi penale împotriva reclamantului (a se vedea paragraful 15 de mai sus). Avocatul a reamintit instanței de judecată că una din cele două pretinse victime a declarat în fața instanței că semnătura de pe plângere nu era a ei și că ea nu avea pretenții față de reclamant. H.A. a declarat că el avea pretenții față de alte două persoane, însă la sugestia ofițerului de urmărire penală O. de la DGCCO a inclus și numele reclamantului. El a susținut că nu au avut loc amenințări la adresa sa și că niciunul din acuzați nu a comis acte de violență împotriva sa. Guvernul nu a contestat rezumatul declarațiilor date de aceste două persoane în fața instanței de judecată.

27. La 23 mai 2006, Judecătoria Buiucani a admis cererea *habeas corpus* a reclamantului și a dispus eliberarea lui cu obligația de a nu părăsi orașul. În încheierea sa, instanța de judecată a adus următoarele motive:

„...Ambii acuzați nu au antecedente penale, au domiciliu permanent și asigură instanța de judecată că ei nu se vor ascunde de organele de drept sau de instanța de judecată.

De asemenea, instanța de judecată consideră că, în absența unor probe concrete privind pericolul social al persoanei, al pericolului de exercitare a presiunii asupra martorilor, care au dat deja declarații în fața instanței de judecată, când niciunul din temeiurile prevăzute în articolul 176 alin. 1 al Codului de procedură penală nu a fost dovedit, și anume că acuzații ar putea să se ascundă, să împiedice stabilirea adevărului sau să săvârșească alte infracțiuni, doar argumentul cu privire la gravitatea infracțiunii, care se pretinde că a fost comisă, nu poate constitui temei pentru arestare ...”.

3. Condițiile de detenție din izolatorul de detenție provizorie al DGCCO

28. La 6 și 7 februarie 2006, avocatul reclamantului s-a plâns la Procuratura Generală de condițiile de detenție din izolatorul de detenție provizorie al DGCCO. În special, bazându-se pe articolul 3 al Convenției, reclamantul s-a plâns de insuficiența și calitatea proastă a hranei și că nu putea să primească zilnic mâncare de la soția sa. De asemenea, el s-a plâns că a fost deținut singur în celulă și că persoane neidentificate l-au vizitat în lipsa avocatului său cu scopul de a-l supune unei intimidări psihologice pentru a-l determina să renunțe la afacerile sale. Pentru a fi protejat de o astfel de presiune ilegală, el a cerut să fie transferat din izolatorul de detenție provizorie al DGCCO într-un izolator din subordinea Ministerului Justiției, deoarece DGCCO era instituția care investiga cauza sa.

El nu a primit niciun răspuns la niciuna din cele două plângeri.

29. La 7 februarie 2006, reclamantul a pretins că starea sa de sănătate s-a înrăutățit și a cerut să fie transferat într-un alt izolator unde putea primi asistență medicală, pretinzând că izolatorul DGCCO nu avea personal medical.

30. La o dată necunoscută, directorul DGCCO a răspuns că centrul de detenție din subordinea Ministerului Justiției era supraaglomerat și că era imposibil de a-l transfera pe reclamant acolo. Dacă reclamantul ar fi avut nevoie, lui i s-ar fi acordat asistență medicală deplină.

31. Într-un recurs împotriva încheierii din 17 februarie 2006 (a se vedea paragraful 24 de mai sus), reclamantul s-a plâns *inter alia* de condițiile sale de detenție: celula sa se afla în subsol și el nu avea acces la lumina zilei; lumina artificială care era de o intensitate mică nu era niciodată stinsă; acolo era o umiditate foarte ridicată; nu existau saltele pentru platforma de piatră acoperită cu lemn care se folosea ca pat; muzica cânta tare întreaga zi; tavanul era foarte jos pentru a-l împiedica să se ridice în picioare în celulă; accesul la duș era limitat la o singură dată la zece zile, iar acest fapt a devenit posibil doar după numeroasele cereri ale avocaților reclamantului; în celulă nu exista veceu, iar accesul la veceu era limitat la o singură dată pe zi. Nu exista posibilitatea unor plimbări zilnice, iar sistemul de ventilare era pornit doar când administrația decidea acest lucru. În izolator nu exista personal medical. De asemenea, reclamantul și-a exprimat teama că el s-ar fi putut îmbolnăvi de tuberculoză.

32. La 22 februarie 2006, soția reclamantului a cerut administrației DGCCO să-l transfere pe reclamant într-un alt izolator. Ca o alternativă, ea a solicitat permisiunea de a-i aduce zilnic mâncare și a solicitat administrației să-i permită reclamantului să facă plimbări zilnice și să aibă acces la lumina zilei, noaptea să fie deconectată lumina artificială, să i se permită să folosească veceul oricând avea el nevoie (sau să-l transfere într-o celulă cu veceu), să i se asigure accesul la duș o dată pe săptămână, să permită ca el să fie examinat de un medic independent și să i se acorde medicamentele necesare. Nu este clar dacă a existat vreun răspuns la aceste cereri.

33. În observațiile sale prezentate acestei Curți, reclamantul a susținut că doar directorul DGCCO avea cheile de la celula sa și că calitatea hranei era foarte proastă. El a reiterat teama sa că ar fi putut să se îmbolnăvească de tuberculoză și că era imposibil de a verifica acest lucru fără o asistență medicală.

34. La 9 martie 2006, reclamantul a fost transferat în izolatorul anchetei preliminare al Ministerului Justiției (Închisoarea nr. 13, cunoscută anterior ca Închisoarea nr. 3), unde el a fost deținut până la eliberarea sa la 23 mai 2006.

II. MATERIALE RELEVANTE NON-CONVENȚIONALE

A. Dreptul și practica interne relevante

35. Dreptul și practica interne relevante au fost expuse în hotărârile *Șarban* (citată mai sus, §§ 51-56), *Becciev v. Moldova* (nr. 9190/03, § 33, 4 octombrie 2005) și *Boicenco v. Moldova* (nr. 41088/05, §§ 64-71, 11 iulie 2006).

36. În special, în ceea ce privește epuizarea căilor de recurs interne, Guvernul a făcut referire la articolul 53 al Constituției, articolul 1405 al Codului Civil și la Legea nr. 1545 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, precum și la cauza *Drugalev c. Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Finanțelor*, menționată în hotărârea *Boicenco* (citată mai sus, §§ 68-71). De asemenea, el s-a referit la aplicabilitatea directă a Convenției în fața instanțelor judecătorești naționale, care, așa cum prevede Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 17 din 19 iunie 2000, are prioritate față de legile naționale dacă ultimele sunt în contradicție cu Convenția.

37. Suplimentar, prevederile relevante ale Codului de procedură penală sunt următoarele:

„Articolul 66

...

(2) Învinuitul ... are dreptul:

...

(21) să ia cunoștință de materialele trimise în judecată pentru confirmarea arestării sale;

Articolul 116

(1) Dacă este necesar de a prezenta o persoană spre recunoaștere ... părții vătămate, organul de urmărire penală îi audiază pe aceștia asupra circumstanțelor în care au văzut persoana, precum și asupra semnelor și particularităților distinctive după care ar putea să o recunoască. Despre aceasta se întocmește un proces-verbal.

...

(6) În cazul în care prezentarea persoanei spre recunoaștere este imposibilă, recunoașterea se poate face după fotografia acesteia, prezentată împreună cu fotografiile a cel puțin 4 alte persoane ce nu se deosebesc esențial între ele. Toate fotografiile se anexează la dosar.

(7) În legătură cu prezentarea spre recunoaștere a persoanei se întocmește un proces-verbal conform prevederilor art. 260 și 261, cu excepția că cel recunoscut nu ia cunoștință la moment de procesul-verbal de recunoaștere și nu îl semnează.”

38. Într-o scrisoare de informare, prezentată de Guvern (anexa 8), care a fost scrisă aparent de conducerea DGCCO, se menționa *inter alia* că reclamantul a fost deținut într-o celulă de 6 metri pătrați, care avea apă potabilă, ventilare, pat și așternuturi, care era fără ferestre, iar veceul era situat în afara celei.

B. Documente adoptate de Comitetul european pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante (CPT)

39. Părțile relevante ale raportului cu privire la vizita din 10-22 iunie 2001 sunt următoarele:

„22. Pe parcursul vizitei sale din 2001, delegația CPT a auzit multe acuzații de maltratare fizică a persoanelor aflate în custodia poliției. Într-un număr mare de cazuri, maltratarea pretinsă era de așa o gravitate, încât ea putea fi considerată tortură. La fel ca în anul 1998, aceste acuzații se refereau la serviciile operative ale poliției din toată țara. ... În principal, acuzațiile se refereau la interogatoriile, care aveau scopul de a obține recunoașterea vinovăției. ...

26. În schimb, delegația a auzit doar câteva acuzații de maltratare din partea personalului de supraveghere din IDP vizitate. Acestea se refereau, în principal, la IDP al Comisariatului General de poliție din Chișinău și cel al Departamentului de combatere a crimei organizate și corupției, tot din capitală (lovirea cu bastonul ca răspuns la cererile deținuților sau ca măsuri disciplinare, încătușarea deținuților timp de mai multe ore de grațiile de la ușă).

30. Trebuie notat din nou cât este de important ca autoritățile competente (judecătorii, procurorii) să examineze atent toate plângerile cu privire la maltratare transmise lor, și, dacă este cazul, să dispună sancțiunile corespunzătoare. Acest lucru va constitui o descurajare foarte puternică a celor care ar putea fi dispuși, în lipsa acestora, să recurgă la maltratări. În acest context, CPT trebuie să sublinieze, că delegația sa a mai primit plângeri de la persoanele deținute potrivit cărora plângerile lor adresate procurorului sau judecătorului relevant se soldau foarte rar cu vreo reacție sau chiar cu reacții negative. În urma anumitor întâlniri cu autoritățile competente, era clar că, în multe cazuri, atitudinea și conștiința profesională a acestora deseori lăsa de dorit. **CPT recomandă ca judecătorilor și procurorilor să li se aducă la cunoștință importanța ca ei să-și exercite, în mod activ, rolul lor cheie în prevenirea maltratării.**

54. Din păcate, în timpul vizitei din anul 2001, delegația n-a găsit nicio urmă de astfel de măsuri de îmbunătățire, dimpotrivă, ea a constatat doar contrariul. Spre exemplu, renovarea și reconstrucția celulelor din IDP al Departamentului de combatere a crimei organizate și corupției din Chișinău (redeschis în anul 2000), care trebuiau să reflecte recomandările CPT din anul 1998, s-au dovedit a avea un efect contrar. Toate

deficiențele conceptuale și organizaționale subliniate de CPT la acea perioadă au fost reproduse în mod conștiincios: celule fără acces la lumina naturală, iluminare artificială de intensitate slabă și aprinsă în permanență, ventilare inadecvată, mobilier care se compunea în exclusivitate din platforme fără saltele (deși unii deținuți aveau cuverturi proprii). O concluzie similară ar putea fi formulată în ceea ce privește noua secție a IDP din Bălți construită pentru deținuții sancționați administrativ.

55. Poate fi doar regretat faptul că în eforturile lor de renovare a acestor clădiri – care în situația economică actuală merită laude – autoritățile moldovenești nu au acordat nicio atenție recomandărilor CPT. De fapt, această stare a lucrurilor sugerează mult că, lăsând la o parte considerațiunile economice, condițiile materiale de detenție în secțiile de poliție rămân influențate de un concept referitor la privațiunea de libertate care a fost depășit.

57. În IDP-urile vizitate delegația a primit numeroase plângeri cu privire la cantitatea de hrană. Aceasta includea, în principiu: o cană cu ceai fără zahăr și o felie de pâine dimineața, terci din cereale la amiază și o cană cu apă caldă seara. În unele locuri mâncarea era distribuită doar o dată pe zi și era constituită dintr-o supă și o felie de pâine.

58. ... Cu privire la accesul la veceu la momentul dorit, CPT dorește să sublinieze că el consideră că practica potrivit căreia deținuții își satisfac necesitățile fiziologice folosind vase în prezența unei sau a câtorva persoane, într-un spațiu atât de limitat precum sunt celulele din IDP, care servesc și ca spațiu în care ei locuiesc, este în sine degradantă, nu numai pentru individul în cauză, ci și pentru cei care sunt forțați să fie martori la ceea ce se întâmplă. Prin urmare, **CPT recomandă ca personalului de supraveghere să-i fie date instrucțiuni clare că deținuții, care sunt plasați în celule fără veceu, trebuie – dacă ei cer acest lucru - să fie scoși din celula lor fără întârziere în timpul zilei pentru a se duce la veceu.**

62. ... Accesul la îngrijirea medicală în timpul detenției era tot atât de limitat. ... În IDP mai mici ar trebui asigurate vizite regulate din partea cel puțin a unui felcer.

63. În concluzie, este clar faptul că IDP aflate în subordinea Ministerului Afacerilor Interne nu vor putea niciodată să ofere condiții de detenție adecvate pentru persoanele aflate în custodie pentru perioade prelungite, chiar câteva luni.

CPT regretă foarte mult că planurile autorităților moldovenești, anunțate încă în anul 1998, de a transfera întreaga responsabilitate asupra arestaților preventiv de la Ministerul Afacerilor Interne către Ministerul Justiției nu au fost implementate.

CPT recomandă autorităților moldovenești să-și intensifice eforturile lor pentru a implementa, pe cât de rapid este posibil, planurile lor de a transfera întreaga responsabilitate asupra arestaților preventiv către Ministerul Justiției.”

ÎN DREPT

40. Reclamantul s-a plâns de o încălcare a drepturilor sale garantate de articolul 3 al Convenției. Articolul 3 prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.”

41. De asemenea, reclamantul s-a plâns că detenția sa nu s-a bazat pe motive verosimile de a bănuși că el a săvârșit o infracțiune, contrar articolului 5 § 1 al Convenției, partea relevantă a căruia este următoarea:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

...

(c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;”

42. În continuare, reclamantul s-a plâns că arestarea sa preventivă nu s-a bazat pe motive „relevante și suficiente”. Partea relevantă a articolului 5 § 3 al Convenției prevede următoarele:

„Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

43. *In fine*, reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției, că atât el, cât și avocatul lui nu au avut acces la părțile relevante ale dosarului penal care vizau motivele arestării sale.

Articolul 5 § 4 prevede următoarele:

„Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.”

I. ADMISIBILITATEA

44. Reclamantul a pretins că omisiunea de a-i acorda asistență medicală în izolatorul de detenție provizorie al DGCCO și condițiile sale de detenție de acolo, precum și cele din Închisoarea nr. 13, au constituit tratament inuman și degradant contrar articolului 3 al Convenției (a se vedea paragrafele 26-28 de mai sus).

45. Guvernul a susținut că reclamantul nu a epuizat căile de recurs interne disponibile în ceea ce privește pretențiile formulate în temeiul articolului 3 al Convenției. El s-a bazat pe cauza *Drugalev* (a se vedea paragraful 36 de mai sus).

46. Referitor la intentarea unei acțiuni civile pentru a cere încetarea imediată a unei preținse violări (cauza *Drugalev*), Curtea a constatat deja că aceasta nu a constituit o probă suficientă pentru a demonstra că un astfel de recurs era efectiv în perioada relevantă (a se vedea *Holomiov v. Moldova*, nr. 30649/05, § 106, 7 noiembrie 2006). Nefiind informată despre vreo evoluție care să fi avut loc după hotărârea *Drugalev*, Curtea nu vede vreun alt motiv pentru a se abate de la acea constatare în această cauză. Prin urmare,

această pretenție nu poate fi respinsă pentru neepuizarea căilor de recurs interne disponibile. Curtea ia notă de aplicabilitatea directă a Convenției în sistemul de drept al Republicii Moldova și de prioritatea acesteia asupra legislației naționale. Totuși, ea reamintește că reclamantul s-a bazat pe prevederile Convenției în plângerile sale adresate diferitor autorități și instanțe judecătorești și că plângerile lui au fost respinse ca neîntemeiate sau lăsate fără examinare (a se vedea paragrafele 23, 24, 28 și 31 de mai sus).

47. În lumina informației de care dispune, Curtea consideră că pretenția reclamantului cu privire la condițiile inumane de detenție în Închisoarea nr. 13 nu a fost susținută prin probe. În cererea sa inițială, reclamantul nu a dat nicio descriere a condițiilor din acel izolator pe care el le-a considerat ca fiind contrare articolului 3 al Convenției. În observațiile sale ulterioare, reclamantul a oferit detalii, care s-au referit la supraaglomerare și asistența medicală insuficientă. Acest din urmă aspect va fi luat în considerație de Curte când va examina nivelul asistenței medicale acordate reclamantului pe întreaga durată a detenției sale. Totuși, Curtea consideră restul pretenției cu privire la condițiile de detenție din Închisoarea nr. 13 ca nefiind susținută.

48. În continuare, Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolelor 3 (cu excepția pretenției cu privire la condițiile de detenție în Închisoarea nr. 13) și 5 §§ 1, 3 și 4 ale Convenției ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului. Prin urmare, ea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va purcede imediat la examinarea fondului acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI

1. Argumentele părților

49. Guvernul a susținut că acuzațiile reclamantului cu privire la condițiile inumane de detenție din izolatorul de detenție provizorie al DGCCO au fost abuzive și neadevărate. Reclamantul a fost deținut în patru celule diferite, fiecare măsurând șase metri pătrați și având acces la lumina zilei și electricitate, cu sistem de ventilare care funcționa în permanență și cu paturi din lemn. Hrana era corespunzătoare necesităților sale, el primind, de mai multe ori, colete cu mâncare de la soția și avocatul său. Reclamantul avea două ore de plimbări zilnice, atunci când el se hotăra să le folosească și putea face o baie fierbinte la fiecare zece zile. În ceea ce privește detenția solitară a reclamantului, aceasta a fost necesară, deoarece el era fost polițist și exista riscul să fie maltratată de alți deținuți. La momentul detenției reclamantului, la DGCCO nu mai erau alte persoane care să fi avut legătură cu organele de drept și care să poată fi plasate cu el în celulă. Deși avocații reclamantului s-au plâns de pretinse vizite ale unor persoane neidentificate în celula

reclamantului pentru a face presiuni asupra acestuia, el nu s-a plâns niciodată unei instanțe de judecată de lipsa unui răspuns din partea Procuraturii Generale, ceea ce sugera că el nu dorea examinarea în continuare a acelei chestiuni. În baza omisiunii sale de a da orice alte detalii suplimentare și a refuzului lui de a da orice declarații în timpul urmăririi penale, autoritățile au conchis că nu era necesară investigarea plângerii.

50. Mai mult, reclamantul s-a plâns de cinci ori de starea sa de sănătate și de fiecare dată a fost chemată o ambulanță pentru a-i acorda ajutor. La niciun moment, medicii nu au constatat vreun semn de tuberculoză. Ca răspuns la cererea sa de a fi transferat într-un alt izolator de detenție provizorie, unde exista personal medical, el a fost asigurat că i se va oferi asistență medicală atunci când el va avea nevoie. Referitor la bronșita reclamantului, Guvernul a pus la îndoială că medicul de familie putea fi sigur de constatările sale în absența unor investigații mai detaliate și a unei consultații medicale specializate.

51. De asemenea, Guvernul, pentru a confirma susținerile sale, a prezentat fotografii făcute în izolatorul de detenție provizorie al DGCCO și documente care confirmau asigurarea cu hrană a izolatorului. Din ultimele rezultă că deținuții primeau câte o masă pe zi și suplimentar ceai și pâine.

52. Reclamantul a contestat declarațiile Guvernului, susținând că suprafața celei era de patru metri pătrați, așa cum era evident și din fotografiile prezentate de Guvern. Reclamantul a trebuit să-și aducă așternuturi proprii, iar soției sale i s-a permis să-i trimită mâncare doar o dată pe săptămână, așa cum reieșea dintr-o scrisoare de la șeful DGCCO datată din 30 ianuarie 2006. În absența unui frigider, reclamantul nu putea să păstreze alimente precum carnea, peștele sau supa. Documentele Guvernului au susținut pretenția reclamantului că în celulă nu exista veceu, acesta aflându-se într-un loc separat, pe care lui i se permitea să-l viziteze doar o dată pe zi. La fel, în celulă nu era apă potabilă, lui fiindu-i permis să folosească lavoarul timp de 10 minute dimineața. Celula nu era încălzită, el fiind nevoit să doarmă îmbrăcat. De asemenea, reclamantul a susținut că, în timpul detenției sale solitare din pretense motive de securitate, acolo erau deținuți alți patru foști colaboratori ai organelor de drept și un avocat, negând, astfel, declarația Guvernului că în celula reclamantului nu puteau fi plasate alte persoane.

53. Reclamantul a susținut că el a solicitat aproximativ de zece ori să fie chemată o ambulanță și a notat că Guvernul a prezentat doar două înregistrări ale vizitelor medicilor de la ambulanță la el, la 6 și 7 februarie 2006, deși a confirmat cinci cereri relevante ale reclamantului. În înregistrările cu privire la vizitele medicilor, prezentate de Guvern, medicii au notat că reclamantul suferea de greață, amețeli, neliniște și insomnie. Reclamantul a subliniat că aceste vizite ale medicilor și plângerile sale au coincis cu perioada când el s-a plâns prin intermediul avocatului său de vizite în celula sa ale unor persoane neidentificate pentru a-l intimida (a se vedea paragraful 28 de mai sus). Mai mult, la 19 februarie 2006 medicul de familie al reclamantului l-a diagnosticat

pe el cu bronșită cronică obstructivă, care, la 18 aprilie 2006, a fost confirmată de același medic în prezența medicului din Închisoarea nr. 13. *In fine*, reclamantul a invocat rapoartele CPT, care confirmau descrierea sa a condițiilor de detenție.

2. Aprecierea Curții

54. Curtea face referire la principiile stabilite în jurisprudența sa cu privire la articolul 3 al Convenției, în special, referitoare la condițiile de detenție și asistența medicală acordată deținuților (a se vedea, printre altele, *Kudla v. Poland* [GC], nr. 30210/96, § 91, ECHR 2000-XI, *Ostrovar v. Moldova*, nr. 35207/03, §§ 76-79, 13 septembrie 2005, și *Șarban*, citată mai sus, §§ 75-77).

a. Condițiile de detenție din izolatorul de detenție provizorie al DGCCO

55. Curtea notează că la DGCCO reclamantului i s-a dat o masă deplină pe zi (a se vedea paragraful 51 de mai sus). De asemenea, ea notează că soției reclamantului i s-a dat dreptul de a-i trimite acestuia hrană o dată pe săptămână. În acest sens, Curtea observă că permisiunile date soției reclamantului de a-i trimite acestuia mâncare, prezentate de Guvern, confirmă faptul că reclamantul, în general, primea mâncare de la soția sa o dată pe săptămână. Curtea nu poate decât să noteze insuficiența clară a hranei date reclamantului, care, în sine, ridică o chestiune în temeiul articolului 3 al Convenției (a se vedea *Kadiķis v. Latvia (no. 2)*, nr. 62393/00, § 55, 4 mai 2006).

56. Părțile au prezentat puncte de vedere contradictorii cu privire la accesul în celule a luminii naturale. Totuși, Curtea notează că unul din documentele prezentate de Guvern, care, aparent, a fost emis de conducerea DGCCO (anexa 8, a se vedea paragraful 38 de mai sus), menționează, în mod expres, că celulele nu aveau ferestre. Curtea conchide că reclamantul a fost deținut într-o celulă fără acces la lumina zilei.

57. În continuare, Curtea notează că Guvernul nu a contrazis pretenția reclamantului că lui i s-a permis să folosească veceul și să aibă acces la apă de la robinet o dată pe zi și nici faptul că celula nu era încălzită și că el era nevoit să doarmă îmbrăcat și să folosească așternuturi proprii.

58. Curtea constată că descrierea a cel puțin unora din condițiile de detenție de mai sus coincide cu cea făcută de CPT în anul 2001 (a se vedea paragrafele 54-57 și 63). CPT a conchis că IDP (izolatoarele de detenție provizorie) aflate în subordinea Ministerului Afacerilor Interne (inclusiv DGCCO) „nu vor putea niciodată să ofere condiții de detenție adecvate pentru persoanele aflate în custodie pentru perioade prelungite, chiar câteva luni.” Curtea conchide că reclamantul a fost deținut în condiții incompatibile cu articolul 3 al Convenției.

b. Asistența medicală

59. Curtea face referire la opinia Guvernului că era imposibil pentru un medic nespecialist să fie sigur de diagnoza medicală a reclamantului de bronșită în absența rezultatelor unor investigații medicale detaliate (a se vedea paragraful 50 de mai sus). Ea notează că, în pofida acestei diagnoze preliminare, care necesita o confirmare, reclamantul nu a fost supus niciunor astfel de investigații și nici nu a fost examinat de un medic specialist, cel puțin până la sfârșitul detenției sale la DGCCO și două săptămâni după aceasta (a se vedea paragraful 53 de mai sus). Guvernul nu a negat că umiditatea din celule a putut contribui la agravarea bronșitei reclamantului. Mai mult, reclamantului nu i-a fost acordată îngrijire medicală zilnică, după cum rezultă și din observațiile Guvernului, deoarece în izolatorul de detenție provizorie al DGCCO nu era personal medical, fiind chemată o ambulanță în cazuri mai grave. În această privință, Curtea notează răspunsul dat reclamantului ca răspuns la cererea lui de a fi transferat într-un centru de detenție dotat cu personal medical (a se vedea paragraful **Error! Reference source not found.** de mai sus). Lui i s-a promis asistență medicală ori de câte ori va avea nevoie, deși el a pretins, în mod expres, că el deja avea nevoie de o astfel de asistență. Prin urmare, reclamantul se afla într-un cerc vicios unde el nu putea primi asistență, până când el „într-adevăr va avea nevoie” de aceasta, deși, în același timp, el nu putea dovedi o astfel de necesitate medicală în absența unei opinii medicale calificate care să confirme temerile sale. Prin urmare, reclamantul nu a primit tratament medical suficient în timpul detenției sale în izolatorul de detenție provizorie al DGCCO.

c. Investigarea pretinsei intimidări

60. Curtea se referă la pretinsa intimidare a reclamantului în celula sa de către persoane neidentificate (a se vedea paragraful **Error! Reference source not found.** de mai sus). Reclamantul s-a plâns de acest lucru Procurorului General, însă nu a primit niciun răspuns. În opinia Guvernului, omisiunea acestuia de a se plânga unei instanțe de judecată de lipsa acțiunilor, a confirmat absența oricăror temeieri pentru a reacționa la plângerea lui inițială. Mai mult, el a refuzat să dea mai multe detalii cu privire la chestiunea dată.

61. Curtea notează că în fața ei nu s-a disputat faptul că legislația sau practica din Republica Moldova cereau ca o pretinsă victimă a unor acțiuni ilegale să se plângă, în mod repetat, la procuratură înainte ca ultima să reacționeze. Dimpotrivă, după cum se pare din informația de care dispune (a se vedea paragrafele 7, 9 și 15 de mai sus), procuratura a pornit de două ori urmăriri penale împotriva reclamantului, care s-au bazat pe plângerile pe care ea le-a primit, fără a aștepta confirmarea intenției autorilor acestora de a menține acele plângeri. În același timp, reclamantul s-a plâns de două ori (a se vedea paragraful **Error! Reference source not found.** de mai sus), însă nu a primit niciun răspuns la niciuna din plângerile sale. Guvernul nu a prezentat nicio probă cu privire la vreo investigație a plângerilor reclamantului sau la

vreo încercare de a obține mai multe detalii de la reclamant, după cum autoritățile erau obligate să o facă (a se vedea *Boicenco*, citată mai sus, § 123).

62. De asemenea, Curtea notează că Guvernul nu a comentat declarația reclamantului că alți patru foști angajați ai organelor de drept și un avocat erau deținuți în izolatorul de detenție provizorie al DGCCO concomitent cu el și că, prin urmare, nu a existat vreun motiv pentru detenția sa solitară. Opinia reclamantului era că, în astfel de circumstanțe, singurul motiv pentru detenția sa solitară a fost de a crea condițiile necesare pentru intimidarea sa fără martori. Curtea notează că reclamantul nu a cerut să fie deținut solitar și că, de fapt, s-a plâns de acest lucru, și că nu a existat o încheiere judecătorească de a-l plasa pe acesta în detenție solitară.

63. Curtea se mai referă la paragraful 63 al raportului CPT din anul 2001 în care Comitetul a regretat întârzierile în transferarea responsabilității asupra tuturor centrelor de detenție de la Ministerul Afacerilor Interne la Ministerul Justiției (a se vedea paragraful **Error! Reference source not found.** de mai sus). Curtea notează că, în anul 2006, situația din acest domeniu nu s-a schimbat și că ținerea unei persoane acuzate într-un centru de detenție aflat în subordinea autorității, care efectua urmărirea penală împotriva acesteia, crea potențial pentru abuz (a se vedea paragraful 26 din raportul CPT din anul 2001, citat în paragraful 39 de mai sus).

64. Deși Curții nu i-au fost prezentate probe suficiente că reclamantul a fost, într-adevăr, intimidat în celula sa, ea consideră că, având în vedere toate circumstanțele cauzei, care au fost menționate mai sus, statul nu și-a îndeplinit obligația sa pozitivă de a investiga, în mod corespunzător, acuzațiile de maltratare (a se vedea, printre altele, *Labita v. Italy* [GC], nr. 26772/95, § 131, ECHR 2000-IV; *Poltoratskiy v. Ukraine*, nr. 38812/97, § 126, ECHR 2003-V; *Corsacov v. Moldova*, nr. 18944/02, § 68, 4 aprilie 2006 și, de asemenea, paragraful 30 al raportului CPT din anul 2001, citat în paragraful **Error! Reference source not found.** de mai sus).

d. Concluzie

65. Pentru a conchide, Curtea constată că detenția reclamantului mai mult de trei luni cu hrană insuficientă și fără acces la lumina zilei mai mult de 22 de ore pe zi, fără acces la veceu și la apă de la robinet când el avea nevoie și cu asistență medicală insuficientă, a constituit o violare a articolului 3 al Convenției. Mai mult, omisiunea de a investiga plângerile sale cu privire la intimidare în celula penitenciarului, unde el s-a simțit deosebit de vulnerabil, deoarece a fost deținut singur, a constituit o violare a obligațiilor procedurale impuse de articolul 3 al Convenției.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 1 AL CONVENȚIEI

1. Argumentele părților

66. Reclamantul a pretins că el a fost reținut fără motive verosimile de a bănuși că el a săvârșit o infracțiune. De fapt, s-a abuzat de sistemul organelor de drept pentru a-l intimida să-și cedeze afacerea unui concurent. Singurul temei pentru pornirea urmăririi penale a fost plângerea lui G.N., în care nu s-a menționat numele reclamantului. Cu toate acestea, în ordonanța de pornire a urmăririi penale, el a fost menționat din motive inexplicabile. Mai mult, Judecătoria Buiucani a exprimat îndoieli cu privire la privarea ilegală de libertate a lui G.N.. A doua reținere a fost, în mod similar, bazată doar pe preținsele plângeri a două persoane, ambele negând în instanța de judecată că ar fi fost victime ale vreunor acțiuni ilegale comise de reclamant. Prin urmare, faptele cauzei nu au dat niciun motiv de a crede că reclamantul a săvârșit vreuna din cele două infracțiuni de care el a fost acuzat.

67. Guvernul a susținut că reținerea reclamantului a fost în conformitate cu legislația națională. Informația disponibilă la data reținerii sale a fost suficientă pentru a susține o convingere rezonabilă a vinovăției sale. În ceea ce privește lipsa numelui reclamantului din plângerea lui G.N., Guvernul a reamintit că reclamantul a fost reținut după trei zile de la depunerea plângerii. În timp ce la început G.N. nu a putut identifica alți făptuitori decât pe T.G., mai târziu el l-a recunoscut pe reclamant, care abia atunci a fost reținut. Având în vedere informația de care dispuneau și gravitatea preținsele infracțiuni, nu a fost nerezonabil pentru autorități să-l dețină pe reclamant.

2. Aprecierea Curții

68. Curtea reiterează că „'rezonabilitatea' bănușelii pe care trebuie să se bazeze o reținere sau o arestare constituie o parte esențială a protecției împotriva arestării și detenției arbitrare, care este prevăzută în articolul 5 § 1 (c) al Convenției. A avea o 'bănușală rezonabilă' presupune existența faptelor sau a informațiilor care ar convinge un observator obiectiv că persoana în cauză ar fi putut săvârși infracțiunea. Ceea ce poate fi considerat ca fiind 'rezonabil' va depinde, totuși, de toate circumstanțele”. Deși circumstanțele speciale pot afecta limita până la care autoritățile pot divulga informații, chiar și „exigențele instrumentării unei infracțiuni de terorism nu pot justifica extinderea noțiunii de 'rezonabilitate' până la punctul în care esența protecției asigurate de articolul 5 § 1 este prejudiciată” (a se vedea *Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom*, hotărâre din 30 august 1990, Seria A nr. 182, § 32).

a. Prima reținere a reclamantului

69. În această cauză, Curtea notează, mai întâi, că niciuna din instanțele judecătorești, care au examinat acțiunile procurorului și demersurile pentru

aplicarea arestării, nu s-a referit la chestiunea dacă a existat o bănuială rezonabilă că reclamantul a săvârșit o infracțiune, în pofida susținerii reclamantului că el era nevinovat. Chiar presupunând că un astfel de lucru a fost făcut implicit în deciziile instanțelor judecătorești naționale, Curtea va trebui să fie deosebit de atentă în propria sa revizuire în lumina absenței unei astfel de revizuri naționale exprese.

70. Curtea notează că singurul temei citat de procuratură atunci când l-a reținut pe reclamant și când a cerut instanței judecătorești să dispună arestarea preventivă a acestuia a fost că victima (G.N.) l-a identificat direct pe acesta ca fiind autorul unei infracțiuni (a se vedea paragraful 9 de mai sus). Totuși, ea mai notează că plângerea depusă de G.N. nu a indicat, în mod direct, numele reclamantului și nici nu a menționat că toți angajații companiei reclamantului au fost implicați (a se vedea paragraful 7 de mai sus). Într-adevăr, doar T.G. și reclamantul au fost reținuți, și nu toți angajații. Ordonanța procurorului din 26 noiembrie 2005 de a porni urmărirea penală includea numele reclamantului (a se vedea paragraful 9 de mai sus). Nu este clar de ce numele acestuia a fost inclus în acea ordonanță înainte de urmărirea penală și înainte ca alte probe să poată fi obținute. Trebuie notat faptul că reclamantul nu a fost niciodată acuzat de acoperirea activităților ilegale prin intermediul companiei sale, ceea ce ar fi putut explica reținerea sa în calitate de director al Tantal, ci de participare personală la șantaj.

71. Curtea notează opinia Guvernului că G.N. l-a identificat pe reclamant după ceva timp de la depunerea plângerii sale. Totuși, Guvernul nu a prezentat niciun document care ar confirma o astfel de identificare ulterioară, deși astfel de proceduri trebuie documentate, în mod corespunzător, în conformitate cu legislația (a se vedea articolul 116 al Codului de procedură penală, citat în paragraful **Error! Reference source not found.** de mai sus). Mai mult, Curtea are dubii că G.N. nu-l cunoștea pe directorul companiei pentru care el a lucrat, dat fiind evenimentele descrise în paragraful **Error! Reference source not found.** de mai sus.

72. Mai mult, Curtea notează că atunci când a examinat demersul pentru aplicarea arestării (a se vedea paragraful 11 de mai sus), instanța de judecată națională a stabilit că cel puțin unul din aspectele plângerii lui G.N. era abuziv. În special, plângerea acestuia cu privire la detenția ilegală contrazicea mandatul oficial de reținere eliberat de adjunctul procurorului mun. Chișinău. Acest lucru ar fi trebuit să creeze dubii asupra credibilității lui G.N.. Conflictul pe care el l-a avut cu administrația companiei (a se vedea paragraful 7 de mai sus) dă motive suplimentare pentru a pune la îndoială motivele lui. Totuși, în loc să verifice această informație, care putea fi obținută ușor de la organele de drept, îndeosebi dat fiind numărul mare de ofițeri de urmărire penală desemnați pentru instrumentarea cauzei, procurorul l-a reținut pe reclamant parțial în baza pretensei răpiri a lui G.N. de către acesta. Acest lucru oferă suport declarației reclamantului că organele de urmărire penală nu au verificat cu adevărat faptele pentru a determina

existența unei bănuieli rezonabile că el ar fi săvârșit o infracțiune, ci, mai degrabă, au urmărit reținerea lui din pretinse interese private. În acest sens, Curtea nu poate decât să noteze faptul că o subdiviziune a Ministerului Afacerilor Interne, care era autoritatea care a pornit urmărirea penală în cauza reclamantului, a cerut și a obținut retragerea licenței companiei reclamantului pe motivul participării acestuia la activități ilegale, înainte ca o instanță de judecată să stabilească vinovăția lui (a se vedea paragraful 13 de mai sus) și chiar după ce Judecătoria Buiucani a constatat că temeiurile invocate pentru detenția reclamantului într-un centru de detenție nu erau convingătoare (a se vedea paragraful 11 de mai sus).

73. Având în vedere cele de mai sus, în special decizia procurorului de a include numele reclamantului în lista persoanelor bănuite fără o declarație a victimei sau orice alte probe care să-l indice pe reclamant (a se vedea *Elci and Others v. Turkey*, nr. 23145/93 și 25091/94, § 674, 13 noiembrie 2003) și omisiunea procurorului de a efectua o cercetare veritabilă a faptelor esențiale, pentru a verifica dacă plângerea a fost întemeiată, Curtea conchide că informația de care dispune nu „convinge un observator obiectiv că persoana în cauză ar fi putut săvârși infracțiunea”.

74. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției în ceea ce privește prima reținere a reclamantului.

b. A doua reținere a reclamantului

75. Curtea notează că Guvernul nu a contestat conținutul declarațiilor făcute în instanța de judecată de H.A. și de cealaltă persoană ale căror plângeri au constituit temei pentru pornirea celei de-a doua urmăririi penale împotriva reclamantului (a se vedea paragrafele 26 și 66 de mai sus). Ca urmare a acestor declarații și a cererii reclamantului, instanța de judecată națională a dispus eliberarea reclamantului (a se vedea paragraful 27 de mai sus). Din acele declarații depuse sub jurământ, rezultă că una din cele două pretinse victime nu a semnat nicio plângere și nu avea nicio pretenție față de reclamant, în timp ce H.A. s-a plâns de alte două persoane, însă a inclus numele reclamantului doar la sugestia ofițerului de urmărire penală O. de la DGCCO.

76. Curtea constată similitudini între cele două rețineri ale reclamantului. De fiecare dată, singurul temei pentru reținerea lui a fost o plângere a unei pretinse victime. Ea a constatat deja că chiar și o bănuială *bona fide* sau „veritabilă” a unui organ de urmărire penală nu este, în mod necesar, suficientă pentru a convinge un observator obiectiv că bănuiala este rezonabilă (a se vedea *Fox, Campbell and Hartley*, citată mai sus, § 35). Curții nu i-a fost prezentată nicio altă probă, care să susțină o bănuială rezonabilă că reclamantul ar fi săvârșit o infracțiune. Dimpotrivă, a doua reținere s-a bazat pe o pretinsă infracțiune, care a fost săvârșită pe parcursul unei perioade care s-a sfârșit în luna septembrie 2005 (a se vedea paragraful 15 de mai sus). Dacă reclamantul ar fi săvârșit, într-adevăr, infracțiunea și

dacă el ar fi dorit să preseze victima sau martorii sau să distrugă probe, el ar fi avut suficient timp să facă acest lucru înainte de luna decembrie 2005, iar Curții nu i-a fost prezentată nicio probă cu privire la astfel de acțiuni din partea reclamantului. Prin urmare, nu a existat nicio urgență pentru a aplica reținerea pentru a stopa o activitate infracțională în curs de desfășurare, iar cei 24 de ofițeri de urmărire penală desemnați în cauza reclamantului ar fi putut folosi orice timp suplimentar pentru a verifica dacă plângerile erau *prima facie* întemeiate. În locul unei astfel de verificări, reclamantul a fost reținut în ziua în care a fost pornită urmărirea penală (a se vedea paragraful 15 de mai sus).

77. Și mai alarmant este faptul că, din declarațiile celor două pretinse victime rezultă că una din plângeri a fost fabricată și că organul de urmărire penală nu a verificat împreună cu una din victime dacă ea, într-adevăr, a făcut plângerea respectivă, în timp ce plângerea celeilalte victime a fost rezultatul influenței directe a ofițerului de urmărire penală O., aceeași persoană care a înregistrat prima plângere împotriva reclamantului (a se vedea paragraful 7 de mai sus; a se vedea, de asemenea, *Sultan Öner and Others v. Turkey*, nr. 73792/01, §§ 121-123, 17 octombrie 2006). Acest lucru face ca ambele plângeri să fie irelevante pentru a determina existența unei bănuieli rezonabile că reclamantul a săvârșit o infracțiune, deși niciun alt motiv pentru reținerea sa nu a fost invocat (a se vedea paragraful 15 de mai sus).

78. Curtea este conștientă de posibilitatea ca o victimă să-și retracteze declarațiile din cauza faptului că s-a răzgândit sau chiar din cauza constrângerii. Totuși, faptul dacă o victimă a semnat sau nu o plângere poate fi verificat prin probe obiective de expertiză, iar în dosar nu există nimic care să sugereze că persoana a mințit în instanța de judecată națională despre faptul că nu a semnat plângerea. Într-adevăr, dacă s-ar fi dovedit că victima a semnat, de fapt, plângerea, însă ulterior și-a retras-o sub constrângere, instanța de judecată națională ar fi avut motive serioase de a respinge cererea reclamantului de eliberare. Instanța de judecată nu a exprimat nicio astfel de îngrijorare (a se vedea paragraful 27 de mai sus).

79. Toate cele de mai sus, împreună cu includerea, fără niciun motiv, a numelui reclamantului în lista persoanelor bănuite, stabilite în ceea ce privește prima lui reținere (a se vedea paragraful 74 de mai sus), creează o impresie foarte îngrijorătoare că reclamantul a fost hărțuit în mod deliberat.

80. Dacă reclamantul a fost sau nu reținut în mod deliberat sau ca urmare a unei omisiuni de a examina, în mod corespunzător, faptele cauzei sau ale unei erori *bona fide*, la fel ca și în cazul primei sale rețineri, Curtea nu vede în dosar, nicio probă care să susțină o bănuială rezonabilă că reclamantul a săvârșit o infracțiune.

81. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției și în ceea ce privește cea de-a doua reținere a reclamantului.

IV. PRETINSELE VIOLĂRI ALE ARTICOLULUI 5 §§ 3 ȘI 4 AL CONVENȚIEI

82. Reclamantul s-a mai plâns de insuficiența motivelor aduse de instanțele de judecată pentru dispunerea arestării sale preventive și de lipsa accesului la părțile relevante ale dosarului referitoare la temeiurile arestării sale.

83. Curtea consideră că ea nu trebuie să examineze aceste pretenții separat, dat fiind faptul că ea a constatat că întreaga detenție a fost contrară articolului 5 § 1 al Convenției.

V. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

84. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

85. Reclamantul a pretins EUR 19,000 cu titlu de prejudiciu moral. El s-a referit la stresul și vulnerabilitatea pe care le-a suferit, ca urmare a detenției sale ilegale în condiții inumane, și s-a bazat pe jurisprudența Curții în cauze similare.

86. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant, susținând că aceasta era excesivă în lumina jurisprudenței Curții. El a declarat că jurisprudența la care a făcut referire reclamantul viza situații care nu aveau nimic în comun cu cauza acestuia în ceea ce privește natura și gravitatea pretinselor violări, efectele acestora asupra reclamantului și atitudinea autorităților de stat. Autoritățile au întreprins toate măsurile pentru a satisface necesitățile reclamantului, iar tratamentul său nu a atins nivelul minim cerut de articolul 3 al Convenției. Orice constatare a unei violări a articolului 5 al Convenției ar trebui să constituie în sine o satisfacție echitabilă.

87. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și neliniște ca urmare a detenției sale timp de șase luni contrar articolului 5 § 1 al Convenției și în condiții contrare articolului 3 al Convenției. Hotărând în mod echitabil, ea acordă reclamantului EUR 12,000 (a se vedea *Modârcă v. Moldova*, nr. 14437/05, § 103, 10 mai 2007).

B. Costuri și cheltuieli

88. Reclamantul a pretins EUR 8,972 cu titlu de costuri și cheltuieli. El a prezentat o listă a orelor lucrate pentru pregătirea cauzei (aproximativ 83 de

ore) și onorariul pentru o oră de lucru pentru fiecare tip de activitate (EUR 60-100). El s-a referit la o decizie a Baroului Avocaților din Republica Moldova, adoptată la 29 decembrie 2005, prin care s-a recomandat nivelul de remunerare pentru avocații care reprezintă reclamanți în tribunalele internaționale (un onorariu pe oră de EUR 40-150).

89. Guvernul a considerat că aceste pretenții erau nejustificate, având în vedere realitățile economice ale vieții din Republica Moldova. El a susținut că reclamantul nu a prezentat o copie a unui contract de reprezentare a sa. El a pus la îndoială necesitatea de a presta atât de multe ore pentru cercetarea jurisprudenței Curții și întocmirea observațiilor reclamantului. Guvernul s-a referit la caracterul de recomandare al deciziei adoptate de Baroul Avocaților din Republica Moldova, care, prin urmare, nu era obligatorie pentru avocații moldoveni. Mai mult, onorariile recomandate erau excesive.

90. Curtea reamintește că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea *Șarban*, citată mai sus, § 139). În conformitate cu articolul 60 § 2 al Regulamentului Curții, o listă detaliată a tuturor pretențiilor urmează a fi prezentată, în caz contrar, Camera poate respinge pretenția în întregime sau în parte.

91. În această cauză, Curtea notează că, deși reclamantul nu a prezentat o copie a unui contract încheiat cu avocatul său, el a autorizat avocatul în mod corespunzător să-l reprezinte în procedurile în fața acestei Curți și ei au semnat împreună lista detaliată a orelor lucrate pentru pregătirea cauzei. De asemenea, este clar faptul că un anumit volum de lucru a fost îndeplinit, dată fiind calitatea observațiilor. Totuși, suma cerută este excesivă și trebuie acceptată doar în parte. Având în vedere lista detaliată a orelor lucrate, numărul și complexitatea chestiunilor examinate, Curtea acordă reclamantului EUR 3,000 cu titlu de costuri și cheltuieli (cf. *Șarban*, citată mai sus, § 139).

C. Dobânda de întârziere

92. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* inadmisibilă pretenția formulată în temeiul articolului 3 în partea care se referă la condițiile de detenție a reclamantului în Închisoarea nr. 13, iar restul cererii admisibil;

2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției în ceea ce privește condițiile de detenție a reclamantului în izolatorul de detenție provizorie al DGCCO și insuficiența asistenței medicale acordate lui;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției în ceea ce privește omisiunea de a investiga plângerile reclamantului cu privire la intimidarea în celula sa;
4. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției în ceea ce privește cele două rețineri ale reclamantului în absența unei bănuieli rezonabile că el ar fi comis o infracțiune;
5. *Hotărăște* că nu este necesar de a examina separat pretențiile formulate în temeiul articolului 5 §§ 3 și 4 al Convenției;
6. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 12,000 (doisprezece mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 3,000 (trei mii euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
7. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 6 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoș ARACI
Grefier adjunct

Josep CASADEVALL
Președinte